

SİBER ZORBALIK (İlkokul)

Veli Sunumu

Özel Eğitim ve
Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

supported by
KFW

- Günümüzde bireylerin bilgiye hızlı bir Şekilde ulaŐmasını ve insanların iletişimini kolaylaŐtıran bilgi ve iletişim teknolojileri (internet, cep telefonu, bilgisayar vb.) bireyler tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır.
- Bilgi ve iletişim teknolojileri sağladığı kolaylıklarının yanında bireylerin bazı olumsuz durumlar yaşamasına neden olabilmektedir.

- Yaşanan bu olumsuzluklardan bir tanesi de bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmasıyla ortaya çıkan siber zorbalıktır.

SİBER ZORBALIK NEDİR?

- Bir birey veya grubun bilişim ve iletişim teknolojilerini (e-posta, metin mesajları, anlık mesajlaşma, kişisel web siteleri, sosyal ağlar ve çevrimiçi anket siteleri gibi) diğer bireylere düşmanca davranma ve zarar verme niyetiyle kullanmasını içeren eylemler siber zorbalık olarak isimlendirilmektedir.
- Bir diğer ifadeyle bilgi ve iletişim teknolojileri (internet, cep telefonu, bilgisayar vb.) yoluyla bir kişi ya da grubun diğerlerine yönelik düşmanlık, korkutma, tehdit, sindirme ve taciz amaçlı iletileri (fotoğraf, video mesaj vs.) kasıtlı ve tekrarlı bir şekilde göndermesidir.

HANGİ DAVRANIŞLARI SİBER ZORBALIK OLARAK SAYABİLİRİZ

- Kişilerin fotoğraf ya da videolarını o kişinin iznini ve onayını almadan sosyal ağlar ya da sanal ortamlarda paylaşmak.
- Kişinin özel bilgilerini (adres, okul, kimlik bilgileri vs.) sosyal ağlarda ya da sanal ortamlarda o kişinin izni alınmadan paylaşmak.
- Bir kişiye, e-posta, kısa mesaj, anlık mesaj yoluyla aşağılayıcı, alaya alıcı, şiddet, tehdit, ya da kişinin hoşuna gitmeyen her türlü mesajın gönderilmesi,

- Sosyal ağlarda birisi hakkında dedikodu çıkartmak ya da yaymak,
- Sosyal ağlarda, bir kişiye, aşiğılayıcı, alay edici, küçük dşirc hesap ya da sayfa açmak,
- Başi kası adına sahte hesap açıp onun kimliğine bürünmek,
- Arkadaşlarıyla organize olup hedef olarak seçilen kişiye (mağdur) yönelik sosyal ağlarda engelleme, arkadaşlıktan çıkarma, takibi bırakma gibi sosyal dışlamaya başvurmak.

- Sosyal medyada bir kişinin hesabında paylaştığı görüntülerine, her hangi bir olayla ilgili yaptığı yorumlara o kişinin istemediği şekilde yorumlar yapmayı sanal ortamda kişinin olumsuz duygular yaşamasına neden olan eylemleri **siber zorbalık** olarak ifade edebiliriz.

SİBER ZORBALIKTAKİ ÖĞELER

- Siber zorbalıkta ‘zorba’, ‘mağdur’, ‘tanık’, ‘zorba/mağdur’ olmak üzere dört temel öge (kişi) bulunmaktadır. Bunlar:
- **ZORBA:** Sanal zorbalığı yapan kişi
- **MAĞDUR:** Sanal zorbalığa uğrayan kişi
- **TANIK:** Sanal ortamda yapılan zorbalığa şahit/tanık olan kişi
- **ZORBA/MAĞDUR:** Sanal ortamda hem zorbalık yapan hem de mağduriyete uğrayan kişi

SİBER ZORBALIĞIN YAYGINLIĞI

- Farklı ülkelerde ve okullarda yapılan araştırmalarda siber zorbalık olaylarıyla ilgili farklı sonuçlara ulaşılmış olmasına rağmen araştırma yapılan tüm ülkelerde ve okullarda siber zorbalık olaylarının önemli bir sorun olduğu görölmektedir.

SİBER ZORBALIĞIN YAYGIN OLMA NEDENLERİ

- İnternet ve cep telefonuna sahip olma oranının giderek artması
- Bilişim teknolojilerine 7/24 erişimin olması
- Yüz yüze söylenemeyenler siber ortamda rahatlıkla söylenebilmesi
- Bireyler sanal ortamda kimliğini gizleyebildiğini sanması
- Bir tuşla birçok kişinin etkilenmesi

SİBER ZORBALIĞIN NEDENLERİ

- Siber zorbalar, genellikle kimliklerini saklayarak bu eylemleri yaptıkları için hiç yakalanamayacağını, yakalanmalarının çok az bir ihtimal olduğunu düşündükleri için bu tür eylemleri yaparlar
  - eğlenmek,
  - güçlü olduğunu kanıtlamak için
  - zarar vermek amacıyla zorbalık yapılabilmektedir.

- Başkalarını kontrol etme arzusu
- Akranları arasında statü kazanma çabası
- Saldırganca davranmaktan zevk alma
- Anonim olabilmesi: Sanal ortamda kimliğini gizleme olanağının bulunması ve mağdurla yüz yüze iletişim kurulmak zorunda kalınmaması

- Can sıkıntısı,
- Kıskançlık
- Yeni bir şeyler deneme arzusu,
- Gerçek hayatta ifade edilemeyen saldırganca hayallerin davranışa dökülmek istenmesi
- Başkalarına olan kızgınlığın mağdura yöneltilmesi
- Sanal davranışların ebeveynlerce denetlenmemesi
- Ebeveyn-çocuk çatışması vb.

SİBER ZORBALIĞIN ETKİLERİ

- **Duygusal ve Psikolojik Etkiler:** Siber zorbalığa maruz kalan mağdurlar yoğun bir şekilde öfke, üzüntü, kızgınlık, Stres, utanç, korku, endişe, hayal kırıklığı, yalnızlık, çaresizlik, savunmasızlık, aşağılanmışlık, düşük özgüven, somatizasyon, obsesif-kompulsif belirtiler, intihar düşünceleri gibi duygu ve psikolojik etkiler görülebilmektedir

- **Sosyal Etkiler:** Zorbaların kimliğinin belirsiz olduğu durumlarda şüphencilik, kendi içine çekilmeyle birlikte aile ve akran ilişkilerinde olumsuzluk ve çatışmaların yaşanması.
- **Akademik Etkiler:** Derslere konsantre olmada zorluk çekme, okul başarısında düşme, devamsızlıkta artış,
- **Fiziksel Etkiler:** Kusma, kol ve bacak ağrısı, baş ağrısı nefes darlığı, karın ağrısı, sırt ağrısı, çarpıntı, bulantı, tekrarlayan uyuma güçlükleri, uyku bozuklukları, iştah kaybı

KİMLER SİBER ZORBALIK YAPAR

- Geleneksel zorbalık olaylarını yapan kişiler
- Akranları tarafından dışlanmış, empati kurma becerisine sahip olmayan kişiler

KİMLER SİBER ZORBALIK MAĞDURU OLABİLİR?

Herkes siber zorbalık mağduru olabilir.

ÇOCUĞUN SİBER MAĞDUR OLDUĞUNU ANLAMAYA YARAYAN İŞARETLER

- Ani bir şekilde dijital cihazını (telefon, bilgisayar, tablet vs.) kullanmaktan vaz geçmesi
- Dijital cihazı kullanırken endişeli ve sinirli olması ya da bir şeyler gizliyor olması
- Genel olarak okula gitme ya da dışarı çıkma konusunda isteksizlik
- Sanal ortamdaki aktivitelerden sonra sinirli ve depresif (çökkün) görünme
- Uykuda bozulmalar ve yeteri kadar uyuyama
- İştahta aşırı artış ya da azalma
- Aile üyelerinden ya da arkadaşlardan anormal bir şekilde geri çekilme, uzaklaşma
- Hastalık, rahatsızlık gibi şikayetlerle sıklıkla okuldan eve gelme

- Daha önce ilgi duyduğu şeylere karşı kayıtsız olması
- Okula gidiş gelişlerde huzursuz olmaya başlaması
- Aile bireyleri ve arkadaşlarıyla iletişimini aniden kesmesi
- Okul başarısındaki ani düşüş

- Yukardaki belirtileri gösteren her çocuk siber zorba yada siber mağdur olduğu anlamına gelmemektedir. Ancak bu belirtileri gösteren çocuklar bu davranışları yapıyor olabileceği dikkate alınarak bu çocuklarla daha fazla ilgilenilmesi gerekmektedir.

AİLELER ÇOCUKLARINI SİBER ZORBALIK OLAYLARINDAN NASIL KORUYABİLİRLER

- Aileler, çocukları bilgi ve iletişim araçlarını (bilgisayar, telefon, tablet, internet vb.) hangi amaçlar için kullanması gerektiği konusunda çocukları bilgilendirmesi gerekmektedir.
- Aileler; çocukların bilgi ve iletişim araçlarıyla (bilgisayar, telefon, tablet, internet vb.) neler yaptıklarını kimlerle iletişim içerisinde olduklarını kontrol etmelidir.

- Aileler, çocuklarına özel bilgileri, şifreleri ve fotoğraflarını kimseyle paylaşmaması gerektiğini belirtmesi gerekmektedir.
- Çocukları siber zorbalık olaylarıyla ilgili bilgilendirin.
- Çocukların güvenini kazanın ve sanal ortamda yaşadıklarını sizinle paylaşması için onları cesaretlendirin.

- Bilmediği numaralardan ve maillerden gelen mesajlara cevap vermemeleri gerektiğini çocuklara öğretilmelidir.
- Ebeveyn olarak bilgi ve iletişim araçlarını en azından çocuklarımızın denetimini yapabilecek düzeyde kullanma bilgisine sahip olun.
- Bilgi ve iletişim araçlarını potansiyel suçlu olarak görmek yerine çocuğun kullanım alışkanlıkları, sanal ortamdaki davranışları üzerine yapıcı sohbetler yapılmalıdır

- Sosyal ağlarda çocuğunuzu denetleyebilmek için çocuğunuzla arkadaş/takipçi olabilirsiniz. Ancak bu durum onu yargılayıcı, kısıtlayıcı ve cezalandırıcı bir araç haline gelmemelidir. Aksi takdirde sizin haberiniz olmayacak başka hesaplar kullanabilir ya da riskli davranışlarda bulunabilir.

- Çocuklara gerçek hayatta olduğu gibi sanal ortamda da başkalarının özeline, mahremiyetine saygı gösterilmesi gerektiği bilgisi verilmeli
- Gerçek hayatta tanımadığı kişileri arkadaş olarak eklememeleri ve tanımadıkları kişilerle sanal ortamda konuşmamaları gerektiği söylenmelidir.

- Sanal ortamda, sosyal ağlarda adres, okul, kimlik bilgileri gibi özel bilgiler paylaşılmaması gerektiği bilgisi çocuklara verilmelidir.
- Sanal ortamda karşılaştığı/karşılaşabileceği rahatsız edici her türlü soruna karşı size çekinmeden gelebileceğini çocuklarınıza iletmeli ve bunu onlara hissettirmelisiniz.

- Çocuğunuz sanal zorbalığa uğramış ve bu durumdan sizin haberiniz olduğunda öncelikle sakin ve serin kanlı olmalısınız.
- Asla yasaklayıcı, interneti, telefonu vs. elinden alma gibi yaptırımlara başvurmamalısınız.
- Çocuğunuza yanında olduğunuzu hissettirmeli ve onu koruyacağınızı ifade etmelisiniz.

- Siber zorbalık yapan kişi biliniyorsa ailesiyle iletişime geçilerek durumla ilgili aile bilgilendirilmelidir.
- Okulla işbirliği yaparak destek alınabilir ve duruma göre polis, savcı gibi adli mercilere başvuru yapabilirsiniz.